

SURF

YOUR IDEA.
OUR SURFACES.

WWW.SURFACES.FI/SE

Arkitektur och yta

3 utmaningar

Ytan berör våra sinnen

Att skapa ytor är kanske det mest grundläggande inom arkitekturen. Ytan är det första som möter oss när vi betraktar en byggnad eller ett rum. Upplevelsen vi får av ytan är det vi tar med oss som minne när vi lämnar byggnaden. Men det är inte bara den visuella upplevelsen vi minns. Även andra aspekter av den rumsliga upplevelsen påverkas av ytskiktet. Omedvetet blir vi också påverkade av ytan genom den akustik som ytskiktet hjälper till att skapa.

Många av de sinnesförnimmelser vi får när vi betraktar en byggnad utifrån eller när vi inträder i ett rum är direkt kopplade till ytskiktet. Rummet kan kännas mysigt, elegant, svalt eller varmt. Även en byggnads fasad har förmågan att framkalla olika stämningslägen hos betraktaren.

För en arkitekt innebär ytan stora möjligheter att uttrycka stämningar, skapa associationer och att frammana vissa känslor. Men ytan innebär också begränsningar för arkitekten.

Arkitektur och yta

3 utmaningar

Varför är det så komplicerat att välja yta?

Att välja yta kan skilja sig oerhört mycket åt mellan olika byggnader, olika platser, olika klimat, olika kravspecifikationer, olika byggherrar och olika entreprenörer. Talar vi om en offentlig byggnad eller om en privatbostad? Vilken miljö är den tänkt att byggas i? Ska den stå på västkusten med sitt fuktiga och blåsiga klimat? Eller ska den byggas i inlandet med sitt torrare och kallare klimat? Är byggnaden ett nybygge eller är den ett femhundraårigt minnesmärke som ska genomgå en pietetsfull renovering? Ska byggnaden kunna dämpa de ljud som den omkringgivande miljön ger upphov till? Eller tvärtom, ska byggnaden motverka att ljud inifrån ska kunna höras ut? Ska byggnadens ytor vara anpassade åt handikappade eller rörelsehindrade? Allt detta har med ytor att göra och variationerna är mycket stora.

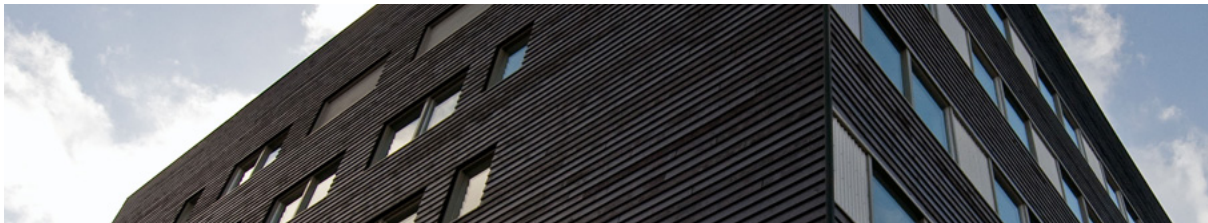
Kraven är kanske ännu mer varierade vad gäller den interiöra arkitekturen. Vilket ändamål har rummet? Är det en hörsal? Hur många människor befinner sig här en normal dag? Hur brandsäker ska ytan vara? Hur pass viktiga är de akustiska kraven? Är det en föreläsningssal där talet ska komma till sin rätt? Eller är det en konserthall där det ställs andra krav på genklang? Är det en undervisningssal? Eller är det ett café?

Valmöjligheten vad gäller ytskikt är enorm i dag och det kan vara ett krävande arbete att sondera bland dem alla.

Arkitektur och yta

3 utmaningar

Första utmaningen: Estetik och utseende

Vilka är önskemålen om byggnadens eller rummets estetik eller arkitektoniska utseende? Vilken känsla ska förmedlas och vilka intryck ska byggnaden ge? Hur hittar man den yta som reflekterar den speciella stämning man är ute efter som arkitekt? Hur gör jag om jag vill ta fram en helt ny typ av yta?

En arkitekt har inte bara de visuella och rumsliga uttrycken att ta hänsyn till i sitt skapande. Det finns i regel en lång rad övriga krav som måste uppfyllas. Arkitektens stora utmaning är att hitta kreativiteten i gränslandet mellan det estetiskt tilltalande och de krav som ställs.

För arkitekten är även den estetiska aspekten viktig vad gäller ytan. Till exempel kan arkitekten vilja använda ett vackert träslag i form av ett effektfullt faner. Man måste då känna till hur detta stämmer överens med brandsäkerheten och med akustik.

Klara Frosterud är arkitekt och partner på White arkitekter – Sveriges största arkitektkontor. Hon är specialiserad på utbildningslokaler där kraven på ytskikt ofta är omfattande.

Göran Reierstam är arkitekt på Sweco med lång erfarenhet av stadsplanering med många publika byggnader, kyrkor och kulturhusprojekt i sin meritlista.

Arkitektur och yta

3 utmaningar

Första utmaningen:

Estetik och utseende

”Jag brukar betrakta en byggnad som ett levande väsen där ytan är huden. Denna hud ska inte bara utgöra ett skydd mot sin omgivning. Den ska även signalera något om byggnaden, dess avsikt och dess ändamål. När vi arkitekter skapar ytor handlar det om att väcka en viss känsla, skapa associationer. Men ytan måste också vara funktionell och passa in i det sammanhang som byggnaden är avsedd för. Det handlar om att förena gestaltande arbete och kraven från den omkringliggande miljön. Det är inom spannet mellan funktion och estetik vi måste röra oss och där vår kreativitet får sitt utrymme.”

Göran Reierstam

“När man jobbar med interiöra miljöer så är man naturligt begränsad till golven, väggarna och taken. Det är här mina möjligheter och mina begränsningar sätts. Min ambition är att kunna påverka rumsupplevelsen med hjälp av vad jag kan göra med ytan.”

Klara Frosterud

“Byggnader är så väsensskilda och fastighetsägarnas krav kan vara enormt skiftande. Vilka är funktionskraven? Kommer byggnaden att behöva hålla i 30, 50 eller 150 år? Hur mycket pengar är fastighetsägaren beredd att lägga ner på material? Vad ska materialen ha för egenskaper? Ska de reflektera ljus? Skapa en viss färgharmonik, med mer.“

Göran Reierstam

Andra utmaningen:

De ekonomiska ramarna

Hur väljer man bland de mängder av ytmaterial som finns på marknaden i dag? Hur vet jag att ett billigt material verkligen håller måttet? Hur kan jag räkna ut ytskiktets totala kostnad när jag gör en budget?

I själva verket är det ytan som kräver mest resurser och innebär flest avväganden i ett byggprojekt. Inte minst den estetiska aspekten är något som ofta kommer upp till diskussion på alla nivåer i ett byggprojekt. Dessa avväganden kan kräva många timmars mötestid av alla inblandade i projektet. Att välja yta kan därför vara en av de mest utmanande uppgifterna även för den mest erfarne arkitekten eller byggherren.

Arkitektur och yta

3 utmaningar

Andra utmaningen:

De ekonomiska ramarna

”Vi har oftast med oss den tekniska kunskapen om materialen i ryggraden, men är ibland i behov av konsultation och vägledning. Ofta behöver vi teknisk hjälp för att hitta rätt arbetsmetoder. Det kan också finnas krav på demonterbarhet, med mera. Vi måste få input huruvida de val vi gör är genomförbara, inte minst ekonomiskt. Där kan de bästa idéerna komma att stöta på patrull. Vi behöver ofta hjälp av någon som är uppdaterad vad gäller materialval eftersom det finns oerhört mycket att välja bland.”

Klara Frosterud

”I dag är det svårt att orientera sig inom alla de materialval som finns tillgängliga. Det finns många spännande byggnadsmaterial för ytskikt och nya material dyker upp hela tiden. Inom komposit händer mycket just nu till exempel. Arkitekterna själva har inte alltid möjligheten att få den överblick som krävs över alla material. Att få konsulthjälp inom detta område är något många arkitekter gärna skulle vilja ha”

Göran Reierstam

Tredje utmaningen: Tekniska krav

Vad finns det för tekniska krav och specifikationer? Lever materialet upp till de myndighetskrav som finns vad gäller säkerhet, tillgänglighet och brandspridning? Hur vet man om alla certifikaten och anvisningarna finns tillgängliga? Finns den bemanning och expertis som krävs för projektets praktiska genomförande från början till slut? Vilka är de vanligaste problemen vid installation med det aktuella ytskiktet? Hur fungerar det tekniska arbetet vid montage av ett visst ytskikt?

Arkitektur och yta

3 utmaningar

Tredje utmaningen: Tekniska krav

Brandklassningskraven

Ett konkret exempel på tekniska krav kan vara brandklassningskraven som ibland måste stämma ihop med de akustiska kraven. En hörsal är ett bra exempel där inredningsmaterial måste stämma med estetik, akustik och säkerhet. Säkerhetsaspekten är viktig då det är en publik lokal där många människor ska vistas på samma gång. I fallet med en hörsal, där akustiken behöver dämpas, så har man i regel perforerade material med ett bakomliggande filtmaterial. Här får man god hjälp av den överblick som Surf har över alla material. De har också grundläggande kunskap om hur ytskikten påverkar omgivningen.

Olika avväganden behöver göras beroende på kraven. Här finns möjligheten att ta fram en fibergipsskiva som används för lite högre brandklasser. De är dock tyngre än MDF-skivor men å andra sidan har MDF sämre brandklass. Men MDF går lättare att perforera. Dessutom är det ett böjligt material. Om arkitekten har ritat rundade linjer i byggnaden måste materialet kunna böjas smidigt. Då kan man få göra avsteg från brandklassningen inom vissa begränsade ytor i lokalen utan att göra avkall från den övergripande brandsäkerheten.

Slittålighet och uv-beständighet

Vad gäller den externa miljön så är kraven och betänkligheterna kring ytskikt kanske ännu större. Brandkraven är ofta rigorösa, framförallt när det gäller innerstadsbyggnader. Här tillkommer även ytterligare aspekter som slitstyrka och slagtålighet. Byggnaden ska dels kunna stå pall för väder, vind, föroreningar och avgaser. Det kan också vara viktigt att ytan ska klara sig utan större följder om den råkar bli påkörd av en sopbil eller något annat.

Uv-beständighet är en annan viktig faktor att ta hänsyn till. Ett ytskikt kan behöva vara beständigt i tiotals år. Då är det viktigt att ytan ska kunna stå pall för det solljus det utsätts för under hela denna tidsrymd. Det är få material som klarar sig oskadda från solens ihärdiga strålar.

Arkitektur och yta

3 utmaningar

Tredje utmaningen: Tekniska krav

En värld av möjligheter inom ljudabsorption

Ska en byggnad stå vid en hårt trafikerad gata har man ofta höga krav på att den på att den förbipasserande trafikens ljud inte ska kunna läcka in till kontorsrummen. I dessa fall finns till exempel möjlighet att lägga en panel som en extra ej bärande yttervägg. Det blir en ventilerad panel vilket skapar ett utrymme mellan konstruktionerna.

Denna typ av fasadlösning ger en enorm fördel då man kan använda mellanrummet till många olika saker. Dels kan det användas till att bygga in ljuddämpande material som skyddar mot bullret. Men en sådan konstruktion kan också underlätta när man vill bygga in olika typer av isolatorer för att skydda mot värme, fukt och kyla. Det är också ett material som är extremt tåligt. När man arbetar med ett sådant material blir kvarspekifikationen mycket lätt att både efterleva och överträffa.

”I alla lägen måste man ta hänsyn till de begränsningar som till exempel brandsäkerhet, kemikalieanvändning och allergirisker sätter. Även praktiska aspekter, som städning och sanitetsmöjligheter måste vara medräknade i planeringen.”

Klara Frosterud

Fakta SURF arkitektjänst

Surf arkitektjänst hjälper och vägleder arkitekten i arbetet med att hitta det material som krävs för att man ska kunna genomföra sina idéer och tankar bakom sin arkitektur. Vi har det tekniska kunnandet om arkitektoniska ytskikt och de bästa produkterna under samma tak så att arkitekten kan få det bästa möjliga utfallet för sin kreativitet.

De nya teknologierna inom lättbyggnation kan visa sig vara nyckeln till just det krävande projekt som du håller på att arbeta med.

Vårt gedigna byggnadsteknologiska kunnande och vår genuina vilja att lösa tekniska utmaningar hjälper dig att skapa ambitiös arkitektur. Vi genomför de omfattande planerna, löser de små detaljerna och ger dig vägledning i montering för att säkerställa det bästa möjliga resultatet.

SURF

YOUR IDEA.
OUR SURFACES.

WWW.SURFACES.FI/SE